

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
 Allmänna avdelningen

DOM
 2012-04-23
 Meddelad i
 Stockholm

Mål nr
 25253-11
 Enhet 12

SÖKANDE

Svenska RegMaster AB, 556376-6285
 Erik Segersälls Väg 34
 126 50 Hägersten

Ombud: Advokat Peter Thors
 Advokatbyrån Hellgren Linander KB
 Box 24053
 104 50 Stockholm

Ombud: Advokat Erik Wassén
 Advokatbyrån Hellgren Linander KB
 Box 24053
 104 50 Stockholm

MOTPART

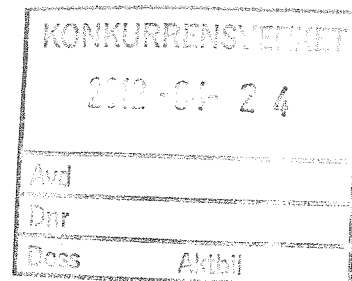
Täby kommun
 183 80 Täby

SAKEN

Ansökan om överprövning av offentlig upphandling enligt lagen om offentlig upphandling - LOU

DOMSLUT

Förvaltningsrätten bifaller ansökan och förordnar att Täby kommuns upphandling avseende Ramavtal för mindre byggentreprenader –Bygg Kategori B för avrop från 150 000 kr och 600 000 kr ska göras om.

Dok.Id 195162

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00	08-561 680 01	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se		

BAKGRUND, YRKANDEN M.M.

Täby kommun (kommunen) genomför en upphandling avseende ramavtal för mindre byggtreprenader –Bygg Kategori B för avrop från 150 000 kr – 600 000 kr.

Kommunen gick i maj 2011 ut med en inbjudan till en selektiv upphandling avseende ramavtal avseende byggnadsentreprenader mellan 150 000 kr och 600 000 kr. Kommunen avbröt upphandlingen och Svenska RegMaster AB begärde överprövning av beslutet. Efter att kommunen utannonserat den nya upphandlingen återkallade Svenska RegMaster AB sin ansökan varefter förvaltningsrätten den 17 november 2011 avskrev målet. Den nu aktuella överprövningen avser den nya upphandlingen.

Svenska RegMaster AB (RegMaster) yrkar att upphandlingen ska göras om. Till stöd för sin talan anför RegMaster bl.a. följande. Bolaget har tre huvudsakliga invändningar mot förfrågningsunderlaget. Underlaget är dels otydligt, dels är åtagandet inte kalkylerbart, dels innehåller det bestämmelser som ger kommunen orimliga möjligheter att häva avtalet på skönsmässiga grunder.

Det är oklart om arbetsledningen ska ingå i timpriset. I AFC/AFD.61 anges att så är fallet. Samtidigt ska enligt AFB.52 ett särskilt pris för arbetsledning anges i anbudet. Detta tyder på att arbetsledning ska ersättas särskilt. Inte minst då priset för arbetsledning ska viktas till 30 procent av utvärderingskriteriet.

Det är även oklart hur pris kommer viktas i anbudsutvärderingen. I exemplet har kommunen använt siffrorna 1, 4, 2 och 5 för att illustrera

poängsättningen av pris. Det är oklart huruvida detta motsvarar en tänkt poängsättning av pris eller tänkta priser i kronor.

I AF anges att för entreprenaderna gäller standardavtalen AB 04 och ABT 06. Enligt koden AFB.12 sker val av entreprenadform vid varje avrop. Rätteligen gäller AB 04 eller ABT 06 för de enskilda arbetena. Fråga är dock om ett ramavtal som förutsätter att samtliga villkor för avrop är fastställda. Så är inte fallet om det inte i förväg är bestämt om AB 04 eller ABT 06 ska gälla. Fråga är om olika avtal med delvis olika innehåll.

Enligt koden AFB.15 anges att ramavtal inte ger någon exklusiv rätt för anbudsgivarna att utföra visst arbete. Någon avropsvolym kan inte uppskattas. Inte heller garanterar kommunen någon sådan volym. Detta innebär att det inte är ett ömsesidigt förpliktande avtal och inte bör betraktas som ett upphandlingskontrakt. Eventuella avrop från ramavtal är därför att betrakta som otillåtna direktupphandlingar.

Kommunens egenhändigt framtagna version av ersättningsformen löpande räkning innebär att en entreprenör inte har någon som helst möjlighet att kalkylera sitt anbud. Upphandlingen står därför i strid med principen om öppenhet.

Upphandlingen står också i strid med grundprinciperna i AB 04 och ABT 06 om att åtagandena ska vara kalkylerbara och inte innehålla gissningsmoment.

Det är helt omöjligt för en anbudsgivare att bedöma omfattningen av projektering som ska inräknas i timpriset. Detta då det först vid avrop ska bestämmas huruvida det är fråga om utförandeentreprenad enligt AB 04 där beställaren förväntas stå för projektering eller totalentreprenad ABT 06 då det är entreprenören som står för projekteringskostnader. Frågan är om bestämmelsen i AFC/AFD.61 kan anses omfatta projekteringskostnader.

Om projektering inte ska anses ingå i priset är frågan till vilket pris denna ska beräknas.

Kommunen anser att entreprenören i sina timpriser ska inräkna alla tänkbara kostnader som kan komma att uppkomma vid utförandet av ramavtalsarbetena. Vad detta innefattar är otydligt. Det är även omöjligt att förutse vilka kostnader som kan uppkomma vid utförandet av vid anbudstillfället helt okända arbeten. Kostnaden kan inte förutses på det sätt som är möjligt vid t.ex. en fastprisentreprenad avseende ett bestämt objekt. De grundläggande principerna om förutsägbarhet och transparens är inte förenliga med en upphandling där förutsättningarna inte är kalkylerbara.

Entreprenören ska enligt AFC/AFD.545 ombesörja och bekosta byggherreansvarsförsäkring vid miljöskada. Den kostnad som därvid kan uppstå för entreprenören är inte möjlig att kalkylera.

I koden AFH anges att entreprenören på egen bekostnad ska anskaffa erforderliga allmänna hjälpmedel för den egna entreprenaden såsom ställningar. I koden AFJ anges även att erforderliga allmänna arbeten för entreprenaden ska bekostas av entreprenören. Om entreprenören inte vet vilka arbeten som ska utföras vet han inte heller i vilken omfattning hjälpmedel eller allmänna arbeten kan komma att behövas. Det är således inte möjligt att grovt uppskatta eller förutse vad kostnaden kan bli. Vissa hjälpmedel och arbeten såsom bygghissar eller håltagning i betongbjälkar är särskilt kostsamma.

I upphandlingen finns ett antal bestämmelser som ger kommunen fritt skön att häva avtalet eller att häva avtalet på mycket lösa grunder.

Bestämmelserna är oskäliga. Kommunen ges enligt koden AFC/AFD.133 rätt att häva avtalet om entreprenören inte agerar tillmötesgående gentemot kommunen. Därtill avgör kommunen enligt bestämmelsen ensidigt om

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

grund för hävning. Bestämmelsen är uppenbart oskäligen och står i strid med den grundläggande principen om proportionalitet i 1 kap. 9 § LOU. Därtill står den i uppenbar strid med den grundläggande tanken med LOU vilken är att en offentlig beställare inte ska ges fritt skön att anta eller förkasta och/eller anta en anbudsgivare som den vill.

Enligt AFC/AFD.343 får endast personal som utvärderats i upphandlingen arbeta vid entreprenaden. Det anges även att kommunen har rätt att häva avtalet om utbyte sker utav i anbudet angiven personal utan kommunens godkännande. Med hänsyn till att en anbudsgivare inte kan hindra en arbetstagare från att byta anställning är det inte rimligt att kommunen ska kunna tvinga fram en hävningssituation genom att inte godkänna ersättaren.

Rätt att häva kontraktet om entreprenören trots tre skriftliga reklamationer inte lämnar erforderligt underlag i fakturor eller tillämnar är uppenbart orimligt. Enligt AB 04 och ABT 06 förutsätts beställaren ha rätt att granska verifikat för hävda kostnader. Beställaren kan därmed innehålla betalning tills underlag redovisas. Detta är en fullt tillräcklig påföljd och en hävningsrätt är orimligt ingripande.

Enligt AFC/AFD.343 ska entreprenören – om han inte har kollektivavtal – ändå följa för branschen gällande kollektivavtalskrav på lägsta godtagbara arbets- och anställningsvillkor, lägsta löner m.m. Om entreprenören inte följer dessa bestämmelser har beställaren rätt att häva avtalet och entreprenören blir också skadeståndsskyldig gentemot beställaren. Att det inte är förenligt att uppställa villkor om kollektivavtalsanslutning har också fastslagits vid flera tillfällen. Inte heller är det då tillåtet att uppställa krav på att villkor i kollektivavtal ändå ska tillämpas (se KKV beslut 2010-04-15 med Dnr 259/2009).

Aktuell upphandling står också i strid med grundtanken bakom standardavtalen på entreprenadrättens område som framförhandlats av Byggandets Kontraktskommitté (BKK) där en av medlemmarna är Sveriges Kommuner och Landsting där Täby kommun också är medlem.

I AFC/AFD.61 föreskriver kommunen vilket påslag som entreprenören ska erhålla på material och underentreprenörens timpenning. Detta är en inskränkning av anbudsgivarnas konkurrensmöjligheter och är därmed inte förenligt med LOU.

Det av kommunen åberopade rättsfallet från EU-domstolen (C-230/02 Grossman) saknar relevans i detta fall eftersom det inte ger något stöd för att en anbudsgivare skulle vara förhindrad att framföra synpunkter på ett förfrågningsunderlag av det skälet att anbudsgivaren tidigare deltagit i upphandlingar med liknande bestämmelser. Den absoluta huvuddelen av bestämmelserna i förfrågningsunderlaget som RegMaster har invändningar emot förekom därtill inte ens i förfrågningsunderlaget i de tidigare avbrutna förhandlingarna. Gällande skaderekvisitet har RegMaster inte kunnat lämna anbud på grund av bristerna i förfrågningsunderlaget. Detta måste anses vara tillräckligt för att visa att bolaget lidit, eller riskerar lida skada.

Kommunen bestrider bifall till ansökan och anför bl.a. följande.

RegMaster borde i ett tidigare skede agerat för att utreda eventuella oklarheter i förfrågningsunderlaget (EU C-230/03 Grossman). RegMaster har inte utnyttjat möjligheten för anbudsgivare och intressenter att påpeka och få justerat eventuella oklarheter. Inte heller har RegMaster inom ramen för de första överprovningarna avseende kategori B påpekat att RegMaster varit av uppfattningen att förfrågningsunderlaget skulle strida mot LOU. RegMaster har haft en skyldighet att i ett tidigare skede, i vart fall senast vid de tidigare överprovningarna. Först efter att kommunen återigen

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

annonserat upphandlingen och efter anbudstiden gått ut har RegMaster ansökt om överprövning på nya grunder men på omständigheter som förelåg redan vid de första upphandlingarna.

RegMaster har inte visat att bolaget lidit, eller riskerar lida någon skada. Kammarrätten i Stockholm har slagit fast att den sökande måste visa att han lidit eller riskerar lida skada (mål nr 6215-11). I domen konstaterades att den sökande inte lidit skada då anbud inte lämnats i vissa delar. RegMaster har i målet inte ens påstått att RegMaster skulle ha lämnat anbud.

Ett ramavtal innebär löpande avtal på årsbasis där arbetena inte bestäms i förväg. Det är därför som kommunen efterfrågat ett timpris från anbudsgivarna. Anbudsräkning är i viss mån en gissningstävling men i den mån något är oklart är det lika oklart för alla anbudsgivare i enlighet med principen om likabehandling. Anbudsgivarna och lika lite kommunen vet i förväg vilka och hur många anbudsgivare som kommer avge anbud och vilka timpriser som kommer anges. Att skrivningen i AFC/AFD.61 att timpris är s.k. totalpris skulle strida mot LOU stämmer inte. Kammarrätten i Jönköping har i dom meddelad den 23 september 2011 konstaterat att timpris som inkluderar "allt" är förenligt med LOU (mål nr 1084-11). De upphandlande myndigheterna i aktuellt mål hade likt kommunen upphandlat ett löpande timpris och definierat detta såsom ett totalpris inkluderande samtliga kostnader.

Kommunen har på ett tydligt sätt i utvärderingskriterierna angett vilka kriterier som kommer att tillmätas betydelse. Kommunen har försökt exemplifiera modellen men det kan konstateras att räkneexemplet är behäftat med räknefel. Detta räknefel påverkar emellertid inte utformningen av utvärderingsmodellen då det är själva utvärderingsmodellen som visar den vikt som kommunen avser tillmäta de olika kriterierna. Högsta förvaltningsdomstolen har i RÅ 2002 ref. 50 angett at

en utvärderingsmodell som inte är optimal får godtas under förutsättning att de principer som bär upp LOU inte träds förnär. Konsekvensen av detta är att trots att utvärderingsmodellen kan ha vissa brister såsom att den är behäftat med ett räknefel så innebär det inte att RegMaster visar att förfarandet strider mot LOU.

Kommunen har angett att arbetsledning ska ingå i timpriset. De båda yrkeskategoriernas timpris vägs samman i anbudsutvärderingen så att kommunen erhåller timpris att värdera. Någon oklarhet föreligger inte i denna del.

I fråga om försäkring vid miljöskada (AFC/AFD.545) är det av synnerligen stor vikt att kommunens avtalspart innehar en dylik försäkring. Detta krav gäller för samtliga som kommunen tecknar ramavtal med. Samtliga avtalsparter kommer således behandlas lika. Den anbudsgivare som vill ha avtal med kommunen får således teckna en tilläggsförsäkring. Detta krav är i enlighet med LOU.

Aktuell upphandling avser ramavtal där kommunen gör avrop då behov av entreprenadarbeten uppstår. Att kommunen gör avrop då behoven uppstår ligger i ramavtalens natur. Det är därför inte möjligt att i förväg, vid tidpunkten för anbuds avgivande ange ett fast pris då omfattningen på de arbetena inte är bestämt vid denna tidpunkt. Eftersom det är fråga om ramavtal är det heller inte möjligt att ange omfattningen för samtliga avrop som kommer göras under flera års avtalsperiod. Om exempelvis en skada uppstår på en av kommunens fastigheter är det i dagsläget omöjligt att säga hur stor skadan kommer att vara, vilken sorts åtgärd som krävs och om det behövs någon projektering överhuvudtaget. Att projektering alltid skulle behöva utföras av en teknisk konsult bestrids. Kommunens erfarenhet av när RegMaster genomför vad RegMaster själv anser vara projektering genomförs dessa av personer som svårigen kan motivera en högre timpenning än en yrkesarbetare. Fråga om någon annan kostnadspost kan

sålendes aldrig uppkomma för RegMaster. För det fall en entreprenör genomför projektering erhåller entreprenören ersättning för de timmar som entreprenören kan redovisa för kommunen.

Gällande koden AFB.15 står det kommunen fritt att handla upp andra avtalsparter för att genomföra en viss entreprenad om kommunen så önskar. Ett ramavtal innebär inte en exklusiv rätt att utföra alla de arbeten för entreprenören som innehar ramavtalet. En extremt vanlig skrivning i ramavtalsupphandlingar är att upphandlande myndighet inte kan garantera några avrop från ett ramavtal. Skrivningen är av avtalsrättslig karaktär och till för att skydda kommunen mot skadeståndsanspråk från mer eller mindre seriösa entreprenörer.

Gällande AB 04 och ABT 06 är dessa två entreprenadrättsliga standardavtal som inte står i strid med LOU. Kommunen har inom ramen för 5 kap. LOU rätt att avtala vad kommunen önskar.

Kommunen har vid genomförande av upphandlingen valt att använda sig av Administrativa föreskrifter med råd och anvisningar för byggnads-, anläggning-, och installationsentreprenader, AF AMA 07. AF AMA 07 är avsedd att tjäna som underlag vid upprättande av administrativa föreskrifter. Den är gemensam för alla fack och syftar till att förenkla arbetet med att formulera beställarens krav. Gällande allmänna hjälpmedel har kommunen följt såväl AF AMA 07, AB 04 (1 kap. 9 §) och ABT 06 (1 kap. 10 §). Kommunen har således följt branschpraxis.

Angående hävningsgrunderna bestrids att dessa skulle strida mot LOU och proportionalitetsprincipen. Kommunen har haft stora problem med oseriösa ramavtalsentreprenörer och har valt att utöka möjligheterna att häva ramavtalen för det fall en entreprenör missköter sig. Kommunen har nyligen tvingats häva ett ramavtal och process pågår i allmän domstol om detta. Skaderekvisitet i 16 kap. LOU ska vara uppfyllt för att

förvaltningsdomstol ska förordna om åtgärd enligt LOU, så är inte fallet avseende hävningsgrunderna.

Gällande AFC/AFD.133 har skrivningen tillkommit på grund av att kommunen haft problem med bristande lojalitet. Kommunen ska kunna häva ett avtal om en part missköter sig. Förorden till AB 04 och ABT 06 vilka RegMaster känner till behandlar också parternas långtgående lojalitetsplikt mot varandra. Det är frivilligt att lämna anbud. Hävningsgrunderna är dessutom avtalsvillkor som rör utförandeskedet av kontraktet.

Ibland kan det uppstå en kollision mellan LOU och standardavtalen AB 04 och ABT 06. Vid sådana kollisioner är det givet att LOU ges tolkningsföreträde. Att det skulle vara i strid med LOU att använda ersättningsformen löpande räkning vid ramavtalsupphandlingar bestrids.

Gällande kollektivavtal är RegMaster anslutna till Byggettan och har kollektivavtal. RegMaster har således vare sig lidit skada eller riskerar att lida skada av ställt krav. Kommunen arbetar seriöst med facket och Skatteverket för att komma tillrätta med problem med svart arbetskraft och oskäliga arbetsvillkor inom byggbranschen.

Avseende vad som anförts om påslag på entreprenörens material och underentreprenörer hänvisas till Kammarrätten i Jönköpings dom i mål nr 1084-11. I domen hade de upphandlande myndigheterna i de administrativa föreskrifterna angett ett påslag på fem procent för material och underentreprenörer. Kammarrätten fann att ställt krav var förenligt med LOU. Något skäl för förvaltningsrätten att göra en annan bedömning då kommunen i aktuella upphandlingar angett ett påslag på åtta procent på material och underentreprenörer föreligger inte.

I de administrativa föreskrifterna under kod AFC/AFD.61 definieras vad som ska ingå i priset och vilket påslag som utgår för underentreprenören och material. Kommunen har inte påstått att detta skulle ingå i timpriset.

Gällande kravet på att personal som utvärderats i upphandlingen ska arbeta vid entreprenaden (kod AFC /AFD.343) hjälper detta kommunen att tillse att de krav som ställs i upphandlingen efterföljs även vid utförande. Om kommunen inte har kontroll på att de personer som offereras är de som faktiskt utför arbetet skulle detta kunna strida mot LOU. Så länge entreprenören kan ersätta en offererad person med en annan person med motsvarande kompetens och erfarenhet så utgör detta aldrig något problem. Då RegMaster är en relativt stor arbetsgivare och i vart fall tidigare påstått sig ha kompetent personal kan kommunen inte se att skaderekvisitet skulle vara uppfyllt i denna del.

DOMSKÄL

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upp handlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Av 16 kap. 5 § LOU framgår att om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

Kommunen har i målet anfört att RegMaster varit skyldig att i ett tidigare skede agerat för att utreda eventuella oklarheter i förfrågningsunderlaget. Det åberopade EU-domstolsavgörandet innebär inte att RegMaster är förhindrad att framföra synpunkter på ett förfrågningsunderlag av det

skälet att RegMaster tidigare deltagit i en upphandling med liknande bestämmelser. I förevarande fall har inte upphandlingen avslutats. RegMaster har invänt att på grund av förfrågningsunderlagets brister har bolaget inte kunnat lämna anbud och att detta utgör skada i LOU:s mening. Med hänsyn härtill anser förvaltnings-rätten att bolagets ansökan ska prövas.

Förvaltningsrätten prövar om en upphandling genomförs på ett sätt som strider mot principerna i LOU. När en upphandling inte har avslutats innebär detta att prövningen i första hand avser utformningen av förfrågningsunderlaget.

RegMasters argument att den aktuella upphandlingen strider mot LOU kan huvudsakligen hänföras till två områden; att förfrågningsunderlaget inte är tydligt för den potentielle anbudsgivaren vilket inbegriper möjligheten att uppskatta kostnader vid utföranden samt att de grunder på vilka kommunen ges rätt att häva avtalet inte är rimliga. I övrigt har RegMaster uppgett att det finns villkor i förfrågningsunderlaget som är konkurrensbegränsande samt att upphandlingen strider mot standardavtal på entreprenadrättens område.

RegMaster har anfört att förfrågningsunderlaget i väsentliga delar frångår och ibland strider mot de standardavtal och andra sedvanor som brukas på entreprenadrättens område som både är tydligare och lämpligare. Resonemanget att förfrågningsunderlaget inte är optimalt utformat jämfört med andra avtal eller strider mot standardavtalen på entreprenadrättens område är ovidkommande så länge förfrågningsunderlaget inte står i strid med LOU.

RegMaster har anfört att det inte är rimligt att entreprenören i sina timpriser ska inräkna alla tänkbara kostnader som kan komma att uppkomma. RegMaster har inom ramen för detta särskilt betonat bristen på

tydlighet kring vad som innefattas i timpriset inklusive frågan om huruvida arbetsledning ska ingå i priset, omöjligheten att förutse kostnader för allmänna hjälpmedel, projektering och försäkring vid miljöskada, att ramavtalet inte ger någon exklusiv rätt för anbudsgivarna att utföra visst arbete, att det inte klart framgår vilket standardavtal som ska gälla vid utförande av arbetet vilket påverkar entreprenörens kostnadskalkyl samt att det är oklart hur pris kommer viktas i anbudsutvärderingen. Parterna har i målet fört en relativt detaljerad argumentation rörande nämnda punkter vilken framgår ovan under parternas yrkanden.

Gällande frågan om timpris anges i förfrågningsunderlaget följande.

”Timpris är totalpris och inkluderar entreprenörens samtliga kostnader såsom lön, semesterersättning, arbetsledning och centraladministration, resekostnader, restidersättning, trängselskatt, parkeringsavgifter, traktamenten, servicefordon, skyddskläder handverktyg redskap, övrig utrustning, sociala avgifter, försäkringar, administration, vinst, sopsortering m.m. Entreprenören erhåller påslag om 8 procent på material på verifierad självkostnad. Entreprenören erhåller påslag om 8 procent på underentreprenörens timpenning.”

Formuleringen anger att timpris är totalpris och inkluderar samtliga kostnader som t.ex. kostnader för arbetsledning. Av formuleringen framgår även att uppräkningsen inte är uttömmande. I AFB.31 punkt 7 anges att till anbudet ska fogas pris (AFB.52). I AFB.52 hänvisas till ovanstående definition av timpris dvs. ett totalpris. Samtidigt anges i AFB.52 att pris utgör ett av tre utvärderingskriterier, med en viktning om 50 procent. Därav ska timpris för montör stå för 70 procent och timpris för arbetsledning för 30 procent. Eftersom anbudsgivaren ska lämna ett timpris som inkluderar kostnad för arbetsledning är det oklart vad som ska ingå i timpris för montör respektive arbetsledning. Förfrågningsunderlaget är i

detta avseende så otydligt att skäl föreligger för ingripande med stöd av LOU.

Vidare har RegMaster anfört att det inte är förenligt med LOU att uppställa villkor om kollektivavtalsanslutning och att det inte heller är tillåtet att uppställa krav på att villkor enligt kollektivavtal ändå ska tillämpas.

I de administrativa föreskrifterna i upphandlingen anges under punkten AFC.343 "Anställda" bl.a. att entreprenören ska följa branschens gällande kollektivavtalskrav på lägsta godtagbara arbets- och anställningsvillkor, lägsta löner etc. Under denna punkt anges vidare att detta även gäller anlitade underentreprenörer. Förvaltningsrätten har dom den 2 april 2012 i mål nr 1124-12 funnit att det aktuella kravet inte kan anses förenligt med 1 kap. 9 § LOU, eftersom villkoret kan missgynna vissa leverantörer. Skäl att göra annan bedömning i detta mål föreligger inte. Det föreligger därför grund för ingripande enligt LOU även med anledning av hur förfrågningsunderlaget utformats i detta avseende.

Vad gäller övriga invändningar rörande förfrågningsunderlaget, möjligheten att uppskatta kostnader och de grunder på vilka kommunen ges rätt att häva avtalet gör förvaltningsrätten följande bedömning. En upphandlande myndighet har stor frihet att själv specificera krav på det som ska upphandlas och det är den upphandlande myndigheten som väljer vilka avtalsvillkor som ska gälla för en upphandling. Ingripande med stöd av LOU kan endast ske när valet står i strid med de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU. Förvaltningsrätten finner det inte visat att de övriga krav och villkor som RegMaster haft invändningar mot strider mot någon av de grundläggande principerna i LOU. Det saknas därför skäl för ingripande mot bakgrund av vad RegMaster anfört i dessa avseenden.

Sammanfattning

Förvaltningsrätten anser sammanfattningsvis att kommunen brutit mot LOU vid utformningen av förfrågningsunderlaget vad gäller utformningen av vad som ingår i timpris samt kravet på att entreprenören ska följa villkor i kollektivavtal. RegMaster kan riskera att lida skada på grund detta. Mot bakgrund härav anser förvaltningsrätten att det finns skäl att förordna om att upphandlingen ska göras om.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1A LOU)

Ann-Jeanette Eriksson
Rådman

Föredragande har varit förvaltningsrättsnotarien Gloria Golmohammadi.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut vartill förvaltningsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,

2. det beslut som överklagas med uppgift
3. om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
4. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
5. den ändring av förvaltningsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
6. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till förvaltningsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska Ni utan dröjsmål anmäla ändringen till kammarrätten.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

DV 3109/1A LOU